

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo i uprava
za Slovenije i slovenski del
Julijanske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Siroči »Istru«, plaćajući sredno pretplatu i radeti tako za poboljšanje ovoga jednog glasila Hrvata i Slovenaca iz Italije, ispunjavate svoj osnovni dug prema svome zavičaju i svojim braću.

Inteligencija u emigraciji

II. Prve tri grupe

U po-lijednjem broju našoj i drugim analizirat postanak i razvoj nove inteligencije, tj. skolovanih ljudi u Istri prije rata. Bili smo zaključili da je inteligencija bila uvisek s narodom proizšla iz sebe, i da su se interesi skolovanih ljudi poklapali s interesima istarskih seljaka, što je praktički znalo da su interesi svih istarskih Hrvata — seljaka i skolovanih ljudi — bili zajednički.

Medutim, u emigraciji je došlo do difraciranja, što smo napomenuli i prošli put. Nastojati ćemo da analiziramo to stanje koje danas vlaže u emigraciji i da mu nadujemo utroku.

Ako malo bolje pogledamo odnos većeg broja skolovanih ljudi u emigraciji prema Istri i odnos prema ostalim, većinom organiziranim, emigrantima (a organizirani su u većem broju radnici) oduvih vidimo pet raznih vrta intelektualaca.

U prvu grupu možemo staviti većinu, a to su oni koji nemaju apsolutno nikakove veze ni s ostalom emigracijom ni s Istrom. Jeljne njihova veza s Istrom su kroz veze sa rodbinom dolje, a i to u većini elucijevaju vrlo labave. Ta grupa je potpuno assimilirala, a to tada više što su ti ljudi došli edini iz rata ovamo. Došli su u vrijeme konjunkturu i privrednu i političku, pa su razvile većinu dobra mesta, ovdje se ozgavili i potpuno učili u udjeljut u kojem žive. Po većini su nesocijalisti, politički nezadovoljni, a duževni horizont im nije, u većini elucijevaju, baš širok. Takvih ima i u doktorskim titulama, isto kao i onih sa nekoliko razreda gimnazije. Da su u Istri ostalo preliko, kao što su bile do 1918., oni bi bili ostali tamu, bili bi moguće aktivno sudjelovali u narodnoj borbi, ali bi bili izvezeni selo iz kojega su potekli onog istog momenta kada bi bili uvidjeli da se interesuju njihovi, ili interesu njihova stavljača, no po klasu s interesima seljaka. Jer takovi su bili u školi i postupno »gospoda«: i sa solom (sto u Istri znali sa 29 postu istarskih Hrvata) bi bili na istoj liniji dok bi smatrali da je solu objekt, a oni da su vodje koji su tu da se solu vode onako kako oni smatraju potrebnu. Ideal im je bio činovnička grupa i rang. Za takove je u Jugoslaviji bila izrađena odlična konjunktura, oni su tu konjunkturu iskoristili, pa i na račun Istri i emigracije, a danas ce se smatraju na Istru u emigrantima. Da je tomo tako vidi se na pr. i iz toga što većina abilitiranjena bivšo Pozloske gimnazije ne prima ni ne daje »Istru«. Ne mišljimo time reći da bi morali »Istru« citati zato što je to dobar list, već da bi morali citati radi toga što je to jedini istarski list. Jer koga ne zanima šta radi i miće ostali emigranti, koga ne zanima život u njegovu zavičaju kojega je morao napustiti, koga ne zanima ni prostost ni budućnost njegova zavičaja, taj se zaista izrodi. A takovih izrođenih Istrana imamo, na žalost, veliki broj. Dok se izredi siromašan radnik koji cijelog dana radi za naravu nadine u najnevjoljivijim prilikama može se i oprijetiti, ali kada se izrodi skolovan čovjek kojeg je skolovao narod svojim doprinosima zato da kao intelektualac koristi kasnije tom narodu, takovoga intelektualca može se mirno duše nazvati običnim streberskim izrodom.

Druga grupa slična po karakteru i mentalitetu prvoj su oni emigranti intelektualci, koji su nastojali uzeti emigraciju kao ekskluzivnu dasku za svoje lične ambicije i interese. Tih ima mnogo manje, a možda i zato što je emigracija malobrojna, pa nije mogla poslužiti kao podloga mnogima. Njih je svakog dana sve manje, jer emigracija postaje sve manji i manji politički faktor u državi iz mnogih razloga, a ti intelektualci izlaze iz organizirane emigracije i radi toga što u organizirane emigracije pridolaze novi i mladi ljudi s novim pogledima na svijet i na politiku, pa je ta grupa intelektualaca sve manje i mogućnosti da emigraciju izabri kao svoju ekskluzivnu dasku. Tako vi intelektualci ostavljaju s indigmacijom emigraciju i neće ni da čuju o društvenima

UKRAJINSKE ŠKOLE U POLJSKOJ

Karpatska Ukrajina sa 600.000 st. je imala više škola nego 6 mil. Ukrajinaca u Poljskoj

Ukrajinsko narodno pitanje postaje danas u dan sve važnije u Evropi. Misli vise puta registrirali borbu Ukrainera i Poljskoj za nacionalno održavanje, kao što smo nastojali prikazati i stanje ostalih manjina u Evropi. Danas donosičemo izvadak iz govoru ukrajinskog narodnog zastupnika V. Celevića održanog u poljskom parlamentu, kako ga je donio Javorčki list.

Nastojanje ukrajinskog školskstva u Poljskoj može se uporediti sa stanjem školskstva ostalih manjina u Evropi. Tim upoređivanjem dolazi se do zaključka da je skoro svuda politika većinsko-ugovornog predstavljanja manjini jednaka, jedino su razlike u metodama i u uspjehu te politike. Tamo gde postoji stanje u kojemu sva manjina u jednom jeziku, i u kojem je politika ujedinjena, ujedno je i ujedinjeni i ujedničeni. Stanje u Poljskoj je ujedno i ujedničeno, i ujedničeno je ujedničeno.

Vise Škole. — Ukrajinsko stanovništvo u Poljskoj, (oko šest miliona) nema

ni jedne više škole, a ipak postoji takav da je u 1922. godine, koji obećaju stvaranje ukrajinskog sveučilišta. Taj zakon

obavezuje i danas, a Ukraineri ipak ne mogu svoje više škole. U doba Austrije imali su galéki Ukraineri na Lavovskom sveučilištu 12 katedri i četiri docenture, — a sada na Lavovskom sveučilištu nema ni jedne katedre i ni jedne docenture na ukrajinskom jeziku. Ukraineri omladini stvaraju se preko, a po nekad se upravo onemogućava pristup te omotnicu u poljske više škole, naravito u slučajevima gde postoji numerus clausus. U godini 1928.-30. bilo je na svim poljskim visokim školama 2000 studenata grčko-katoličke vjeroispovjesi, a godine 1936.-7 samo 1500 studenata. Danas, uslijed novog raspravljanja poljsko-ukrajinskih odnosa, njihov broj će se sigurno još više smanjiti. Kad ukrainiški omladini želi nevratiti se na ukrajinske privatne škole, Državno »Ridna« škola malaz u svom radu na zapreke administrativnog karaktera.

Ovome bi trebalo dodati, radi upozorenja, da su u Čehoslovačkoj, u Karpati, imali svega 600.000 stanovnika, sedam srednjih škola sa ukrajinskim naставnim jezikom, 9 stručnih škola i 2 učiteljske škole. Osnovna škola bilo je Karpatijskoj ukrajinskih oko 400, dokle otprikilice toliko u cijeloj Galiciji i Voljinji.

Nakon to je zastupnik Celević spomenuo kako bi jedna takova samostalna Karpatijska Ukrainska u okviru Čehoslovačke imala veliku atrakcionu moć za Ukrainere u Poljskoj. Međutim je došla madjarska okupacija koju je sve redno pomagala i Poljska.

Poljska je isla, za tih da u atrakciju ona tačku svoje ukrajinske manjine zbrise, što joj je i uspješno.

Chamberlainova dosljednost

Koliko je Chamberlain dosljedan svome poziciju vidi se i iz toga što je pretstavitelj Donjeg doma obvezan da će im se što buduće učiniti.

Cak i ako bude nestala još koja država, ja to neću kriti od vas, — urjerava ih Chamberlain.

(>Osljani ječe)

gimnazije u Ternopolu (zgrada i ostanak) preuzeo je poljska ženska gimnazija u Ternopolu. Normalizacija u poljsko-ukrajinskim odnosima u 1935. god. nije donijela nikakvih izmjena u ovom stanju.

Stanovništvo od 6.500.000 Ukrainera u Poljskoj ni jedne pedagoške škole, a u poljske državne pedagoške škole Ukraineri uopće ne mogu da uđu, ili užas u vrlo ograničenom broju. Ove podline na primjer nije primjelj u danim Ukrainerima u poljsku drž. gimnaziju u Sokalu.

OSNOVNE ŠKOLE. — Na osnovu između statistike imali su Ukraineri na dan 1. decembra 1923. godine na prostoru cijele Poljske 3.027 škola sa ukrajinskim nastavnim jezikom. God. 1924. unistene su škole. Službeni statistika bilježi sača samo nešto preko 400 škola sa ukrajinskim nastavnim jezikom. Utravljive škole su u praksi poljske škole. Većina poljskih učitelja u tim školama ne zna ukrajinski jezik, te se uslijed toga nastava ukrajinskog jezika u tim školama vrlo pletko i obavila. Mnogim ukrajinskim sveučilištema je zabranjeno da predaju u tim školama vjeronauk, uslijed čega se dečje ostavljaju bez vjerskog učionika.

Takvi tužni odnosi u domeni osnovnog školskstva izazivaju ogorčenje i uvjerenje kod ukrajinskog stanovništva, da školska uprava ima namjeru da demoralizira ukrajinsku djecu putem ovakve nastave.

UKRAJINSKE PRIVATNE ŠKOLE.

— Ukraineri, pošto nema državnih škola sa ukrajinskim nastavnim jezikom, radi na stvaranju svoga privatnog školskstva. Poljske privatne škole, Državno škole ludove, prima i od države i od samoupravnih ustanova novčane potpore. Ukrajinske privatne škole ne stvaraju se na primjer nikakve novčane potpore od države, već imaju još i mnogo rupljaka sa strane i administrativne vlasti. Ukrajinskim privatnim školama je vrlo teško da dobiju pravo javnosti, ukrajinskim učiteljima zabranjuje vlast da vrše obuku. Zabranjeno je skupljati novčaca za ukrajinske privatne škole. Državno »Ridna« škola malaz u svom radu na zapreke administrativnog karaktera.

Ovome bi trebalo dodati, radi upozorenja, da su u Čehoslovačkoj, u Karpati, imali svega 600.000 stanovnika, sedam srednjih škola sa ukrajinskim naставnim jezikom, 9 stručnih škola i 2 učiteljske škole. Osnovna škola bilo je Karpatijskoj ukrajinskih oko 400, dokle otprikilice toliko u cijeloj Galiciji i Voljinji.

Nakon to je zastupnik Celević spomenuo kako bi jedna takova samostalna Karpatijska Ukrainska u okviru Čehoslovačke imala veliku atrakcionu moć za Ukrainere u Poljskoj. Međutim je došla madjarska okupacija koju je sve redno pomagala i Poljska.

Poljska je isla, za tih da u atrakciju ona tačku svoje ukrajinske manjine zbrise, što joj je i uspješno.

Uspjeh dra Hache

Propagandistička akcija za okupiranje svih Čeha u narodnu zajednicu imala je velik uspjeh. Upis neprekidno traje. Dr. Hacha je zadovoljan.

To je pret nas uspjeh voćki razmira, — izjavljuje on, — za posljednjih nekoliko mjeseci.

(>Osljani ječe)

RAZMJER AVIONSKIH I POMORSKIH SNAGA BLOKOVA VELIKIH SILA

Engleska, Francuska i Rusija raspolažu na 10.500 vojnih aviona. Njemačka i Italija imaju prema procjeni 6.500 aviona prve linije. Tri države buduće saveza poljoprivreda sada mjesечно 1.800 aviona, a Njemačka i Italija 300 aparata. Kad idući mjeseci Sjedinjene države isporuke prema postojećim narudžbama Engleskoj i Francuskoj 1700 novih aparata, pod ovakvim okolnostima razmjer krajem mjeseca jula bi došao 17.600 aviona, zapadnih sila i Rusije, prema 9.200 kojima će raspolažati Njemačka i Italija.

U Engleskoj se sada proizvodi mješeno 1.000 novih aparata, u Francuskoj posljednjih mjeseci 250–300 a ova broj imao bi idući mjesec da se popne na 500. Rusija proizvodi mješeno 500 aparata. Sa češkim avionskim tvornicama smatra se da Njemačka proizvodi mješeno oko 600, a Italija 300 aparata.

Osim pomorskih snaga zapadno-europskih velikih sila izgleda ovakvo:

Francuska ima 174 ratna broda u ukupnoj tonazi 545.000; Engleska 200 ratnih brodova, u ukupnoj tonazi 1.106.800; Njemačka ima 104 broda sa 184.000 tona; Italija 207 brodova sa 403.305 tona.

Sve ove sile i datje se naglo oružaju i ujedno rasplaćuju i učinjući novčane sredstva na ratne potrebe.

Engleski Ministar finansija prileže dva mjeseca izjavio je da će budžet naoružanja u načelnoj budžetskoj godini iznositi 580 miliona funti sterlinga. Međutim, 25. aprila on je objavio u parlamentu da će budžet naoružanja u sljedećoj godini iznositi 630 milijuna funti sterlinga, to jest oko pol milijarda dinara dnevno.

VOJNICKA SNAGA SOVIJ. RUSIJE, NJEMACKE I POLJSKE

Londonski nakladnik Gollance objavio je jednu knjigu nekog anonimnog pisca o vojniku snazi raznih država. Knjiga je pobudila velik interes. Naročiti vrijednost pisac pridaje snazi sovjetske vojske. On da je vojska nesavladiva, Sovjetska Rusija, već on, ima najjači ratni potencijal, najveći motoriziranu vojsku i najjačiće ofenzivno oružje. Pisac veđ da Rusija raspolaže sa 10.000 tankova, a da je već 1937. godine imala 15–17 hiljada aeroplana. Cifra njemačkog pukovnika von Billowa, koji je rekao da je ruska flota kvalitativno i brojčano prva na svijetu.

Polska ima snažnu kavaleriju. — Poljska raspolaže nakon mobilizacije sa 60 do 70 divizija, ali Poljska — već polisac — oskudjeva municijom.

Što se njemačke vojske tiče, autor misli da ona u službenu ratu može da postigne do 300 divizija, od čega dvije treće trupe prve linije. Ali sumnja da Njemačka za ovih 300 divizija ima raspoloživo vojnu spremu. Tankovi kao oružje u Njemačkoj izvanredno su mnoštvo. Izobrazba posada tankova raste u najvećoj tajnosti, namo samo to da se čine vježbe, koje pokazuju da će se operirati sa tankovima u masama. Još ove godine Njemačka će raspolažati sa 8–10 hiljada aviona najbolje i najjačje kvalitete.

Pisac raspravlja i o vojnoj spremi Francuske, Engleske i Italije te na kraju veli: »Uz pomoć francuske ratne flote bit će engleskoj sredozemnoj flotom slično moguće provesti djełotvornu blokадu protiv Italije, te talijansko kolonijalno carstvo uništiti.«

NOVI IZVANREDNI KREDITI ZA NAORUŽANJE U ITALIJU

Talijanska vlada pozabavila se na svojoj izvanrednoj sjednici dne 29. pr. m. prije svega pitanjem naoružanja.

Kako Giornale d'Italia ističe kređiti su veoma veliki, a svrha je tim izdatcima da pojaka prodornu snagu talijanske vojske, kao i izgradnju defenzivnih utvrda. Sredstva za ove izvanredne izdatke mogu se namaknjati jedino iz raspolaživih zaliha, koje kontrolišu financijska politika Italije tako stvara. To je — veli spomenuti talijanski list — daljnji konkretni odgovor Italije na politiku opkoljivanja. Italija hoće mir, ali taj mir mora biti pravedan. Agresivnost, koja se privrgava Italiji, nije drugo, nego njen zahtjev za međunarodnim pravdom. Nasuprot demokratskom državljanju, koje je obilježeno ofenzivnim planom protiv prava mladih naroda, mora Italija, kao i Njemačka, mobilizirati sva sredstva da bi osigurala svoju obranu.«

niti o ikakovom radu za Istru. Jer, tobožje, sve to nema smisla i oni su se, kažu, račorali. Njihovo požrtvovanje i borbenost se nije znalo cijeniti, pa zašto da se oni žrtvuju i da zapostavljaju svoje privatne interese.

Treća grupa su potpuni antipodi prve i drugima, ali su još malobrojni. To su oni naši čestiti predatori borci na terenu koji su vezani za Istru, ali za Istru prije rata. Oni su idealisti i u običnom i u filozofskom smislu te rjeti, ali se plaše i novog stana i novih ideja i novoga načina borbe. Prema emigraciji se odnose kritički, često i negativno, ali za Istru su vezani čvrstim sentimentalnim vezama i spremni su da podupru svaku akciju koja se pove-

de za naš zavičaj, ali pod uvjetom da se ide i parolama iz njihove mladosti, kada su oni stajali kao borci u prvim ratnim četama. Takovih je malo, ali mogu služiti za odličan uzor mladima u patriotsku i dosljednost.

Cetvrti i peti grupa ima dosta sličnosti, s razlikom što jedni imaju određeni i aktivi su, dok su drugi nekako izgubljeni i ne mogu nikako da uđu u neki kolosjek. O toj četvrti i petoj grupi naših intelektualaca govorit ćemo slijedeći put.

Pri koncu treba napomenuti, da u toj analizi mislimo prvenstveno na intelektualce iz Istre, Hrvate, dok je kod Slovenaca sličan proces i slično stanje, ali ipak ne sasme identično. — (L.P.)

Dr. V. Maček u Istri
za vrijeme svjetskoga rata.

Zagrebački >Jutarnji List< od 1 o-
donosi razgovor svoga beogradskog
pisnika s Istranimom Maksom Milijem
koji je služio u četu u kojoj je bio
povjednik dr. V. Maćek kada je ta
bila u Pažani i Emožincima i
između ostalega Milij je ispričao:

— Kad je konec svibnja 1915. godine počeo rat Italije i Austrije, ja sam bio dajućim st. zv. Arbeiterabteilungom 257. Taj Abteilung je stigao iz austrijske Galicije dosegavši u Istri u mjestu najprije Fazanu, a zatim u Smiljanec. Stanovništvo je bilo evakuirano, tek je ostalo nemoj stanovništvo, i to preuzeo odraslih muškaraca i znatno više žena. Dr. Macke je bio zapovednik ove kompanije. Vojnici iste brijaha Malovići u Poljaci, podesničar Četničke dr. Macke kao zapovednik, nizgav slovenski Slovenci Karl Gorčan i ja sam bio skorpolas s "Intelligenzstrafkom".

Obradljivali smo polje žitom, uređivaljali smo vinogradne, voćnjane itd., nigranjem sve u nastojanju, da sve ureći što boljim se vremenom plodom. Sve proizvedene obradljivane polja stali su u Pušu zapovjedništvu tvrdjade za potrebu vojske. Hrana se dobro čuvala, jer je nalo bilo do dovoljno. Vino smo pak predavati vojnici u kantinama. Prve godine, 1915., imamo smo preko 2000 hektolitra vina, a u sljedeće godine 1916., bilo je vina za polovice manje. Prijorizovalo povrće i voće, a djelomično i vino, davalo se na nevjernike brodave, i to na ponajprije na one velike. Imali smo i na imanju toga načeg Abteilunga nadalje, osim navedene, preko stotinu volvra za vuču, a to bilo ih je mnogo drugih za ostale potrebe i svrhe. Imali smo i konja, pa i kraljeva i ostale marve i stoke za radove na polju...

Ljudima, koji nisu bili evakuirani
javili smo u našoj dra Mačko vojniku
da mu pomognu obavljati radove na po-
jatu, jer ti neevakuirani ljudi ne bi bili
moći i zdravi, posto bi imao morali i
biti u vojnici. Ti obavljeli vojnici
javili su mnogo civilnog stanovništva
onako težak mihov život.

BOMO VIDELI

V dnebi, ko krivica še vedno zmaguje nad pravico in laž nad resnico, v dnebi temnih slutenj listam po albumu svoje-
ga spomina, a moje duha oči skušajo pogledati skoraj gosto kopreno, ki mi za-
stira pogled v bodočnost. — Minili so
praznični mire, koliko lepih voščil je bilo
izrečenih in koliko prisluhnih zdravje ob-
čeneketu s posečem se vinom napolnjeno-
mimi cas. Koliko krasnih naslovov na
prvih straneh časopisov, koliko lepih
misi o prazničnih miru v prebujajoči se
pomladji, v kateri stajenjuje že simbolika
rane tudi vstajanje onih, ki so sili
pamjniti: sa stopnjo drugorazredčenih
ljudi. Ali v bodo te lepe besede, te
zdravice, te želite urecene? Ali bodo
zalegle želite milijonov, ki se dobiti iz-
raza tudi v časopisih teh dni, ki butajo
s takoj celo ob stene sre najih, ki odlo-
čajo? Ali bodo te želite ganile sreč, ali
bodo želite zadostovalo?

Tudi mi emigranti smo sledili sli-
navade in si v teh dneh vosečil vse do-
bre. Marsikdo je bil srcečen, da pa dan
ne izdežbo časopisov — za srečo so tudi
pravoslavni prazniki — istečasno z na-
mimi — in ga ne begajo z vedno novimi
racburljivimi vestmi. Marsikdo je na
radioaparatu z nervetino kretajo palnimi
od sebe postajal, ki se mu le vsiljevala
s političnimi porečili in si poiskal raje-
teko murzike.

Mnogo nas je bilo, ki smo vočela
čancem in prijateljev sprejemali s tež-
kimi mislimi in nas je vsako novo veselje
samo se globlje potisnilo v brezdro-
ski v avomov. Ko sem ostal sam s
svojimi mislimi, sem moral razumeti:
o nerazumljiv spopadenosti, ki se plaša
z vsakim dnevnim bojem naših ljudi. V dneh,
ko je na mestu načetja oprednost in
bistrost pri presledovanju dogodkov, se iz-
gubljajo v praznem govorjenju, pripo-
vedovanju političnih človečev, tarmaniu, a
v mnogih sluhah celo v popolni bez-
branosti. Fant je nameren na članski
sestank v društvo. Po poti streva man-
ca. Večkrat zagotovil, da samo pripon-
ka - »Kaj boš hodil, saj nima smisla«, da
ga odvrne od prvotne namere in raje
skupaj zanjčita v gostilno in skusata
dam v vino vropiti skebi in tako žalje-
premagati otre, ki jih jima stavlji ži-
tvenega nepravde.

Ljudje se razračajo s kimaločimi glavami in zaključujejo svoje skupino na pozivovem: »Bomo videli!«
Ko smo bili otroci, smo iz takih, ki so vedno ponavljali ti dve besedi, radi noročili brat, da smo dodali že rekeli slepe. Zeci se mi da je zdaj ob takih prilikah ta dogoplnitev se posebno nenešti. Vsak zaveden emigrant ve, kje je njegovo mesto in kaj je nizovja dolžnosti: samo slepi, ne niso sami državljani delajo strahopeti, - podeljujejo podobnih čeplakov in ponavljajo svoje pozive.

卷之三

Borba za življenje in smrt v Indijskem oceanu

Sreča v nesreči našega rojaka

Sreča v nesreči našega rojaka;

Trst, aprila 1939. — V Trst je pršla vest o nesreči in ēudežni rešitvi, ki so je zgodila v Indijskem oceanu pre nekaj dnevi. Potniška ladja »Cote Vermeille« je izvrzla na svojem zadnjem potovanju eno edinstveno rešitev, kjer jih je mogelo čamisliti in ki so po pravici vsi in se posebej resenje smatrali tudi za pravi ēudet. Nesreča se je zgodila, ko se je ladja odpeljalaz Manile na Filipinih v Singapur na svoji poslednji voletji, ki se bo zavrsila konec tega meseca v Trstu. Vest o nesreči in ēudežni rešitvi so poslali v Trst po radiju, kjer je vzbudila mnogo interesa. Dne 10. aprila je zjutraj ob 6 in 3 četrte nečasno takoj padel natukar Anton Cebular s pamika v morje. Njegovega padca ni žalost nihče opazil in patrnik je obrezil mimo ponesrečenca, ki he v njem videl edinega rešitelja iz razburkanih valov. Z vsakim momentom se mu je upanje vedno manjšalo, saj tudi upravljeno, ker zelo malo je bilo upanja, da bi se pray v njegovi bližini pojavil patrnik, ki bi ga mogel rešiti. Čez eno uro so na pamiku že opazili, da ni bilo

OSUDA RADI UBOJI

Braća Ivan i Šimun Kalčić osuđeni

Pula, maj 1939. — Završen je velik proces protiv braće Ivana i Šimuna Kalčića, Jurinih radi ubojstva. Oni su još 25. oktobra 1937 napali u svadbi svoje suseljane Božetu Červaru i Toma Kalčića. U tom napadaju ostao je mrtav Božet Červar, a ranjen Toma Kalčić. Svi iz Srbinjaka.

Kaša se izredalo množico svjedoka, a sudju njima je sud otkločio Matosović Ante i Sardota Lovra kao neverodostojne. Branitelj okrivljenih

DESET GOD

radi pokusaja ubistva žene dobro je

Pula, maja 1939. — Pred nekoliko dnevima je osuđen na deset godina i osam mjeseci robiti Martin Marić, star 72 godine, iz Marići kod Kanfanara, radi pokusaja ubistva svoje žene Kate rođ. Milević. Marić je poznao, kad nastoji čovjek, a bio je već 16 godina na robiji radi ubistva. U zadnje vrijeme je bio u svadbi s bratom Gasparem radi naslijedstva, pa je tražio od žene da mu novaca za proces protiv brata. Tako je došlo do napetosti između

Smrtna kosa

Vodice, maja 1939. — U prošlom mjesecu zapustila su nas četvrtosna našla načinljivi ljudi u selu, za koje bi mogeli reći da su bili neobravnici stupovi medju ljudima. Prvi je Bubuški Grego. On je radi voje značajnosti ediciran devet mjeseci i učinkom затvorenja i nakon toga dvije godine na otoku Ponu od kuda je došao sa sobom i boljet, eni koje je podnehal. Unutri je u starosti od 62 godine. Slijem zapustili su nas i njegov brat Bubuš Martin u starosti od 55 godina, Rizario Anten i Milević Anton. Sva ova etvoračna našla muzeva napustili su nas razmakom od osam dana.

Nestašica drva u Italiji

Zagrebački Jugoslavenski Lloyd će: Sažnaje se sa dobro obavštene strane, da se u Italiji poslednjih tlećana osjeća velika nestasija, a zbog toga je dešta iz dva razloga: prvo zbog povećane građevne djelatnosti u Italiji zbez obuskivanja literovanja drva u strane Rusije, koji je zbez neglog restanka uvoza drva iz bivše Austrije, te drugo, dobivenim informacijama, službenim talijanskim ustanovama tražit će u našoj zemlji vrijeme da se povećaju kontinentalni drva koje se uvezu iz Jugoslavije.

Usta i zmije

Vodice, maja 1939. — U našim vremenima vlada volitna susa i naši starci niso ne pamte da bi u ovo dobo leta še oravko vrijeime. Vede u našem dovedu već je nestalo, jer je izvor prehrano, a narod mora tražiti vodu po vremenu potecemo i baranju, koju upotrebljava za piće, a i za kuhanje.

Usljed velike suše i odvisne toplogi poljepča, pojavili su se u našim krajevnim v u velikoj množini zmije otrovnice. Še bi bileži jedan slučaj ugriza zmija otrovnica. Zmija je ugrizala pastira Ruđera Antonia, starog 14 godina, hitno su optremplili v Trst u bolniček. Njegovo stanje vrlo kritično i ne zna se da li preživjeti.

Črka nesreča

Gorica, maja 1939. — 37-letni Jarečić Ladislav iz Podgorje je našel na granatu in lo je bio odprejet, neprevidnost ga je drago stala. Granata mu je eksplodirala in ga težko rani, pa nega. Prepepljal so ga v bolniček.

nikjer Cebularja, kar se je vsem zdejšnjivijo. Po vsem parniku so ga priziskali, toda zaman. Poveljniku ladje je zarzelo, da je mogoče Cebular padel morje in se je odločil obrniti ladjo in odploviti na dozvono mesto nesreče, ker je ladja bila v tem času že 25 milijard. Ob 9.30 se je ladja že nahajala na mestu nesreče in opazovalci so si prizadevali, odkriti ponosrečenca. Na streši in vesciji so kmalu opazili Cebularja, kako mahal v pomoč ne daleti oziroma parnika. Ladja je zavozila v neposredno bližino in mu vrnila rešilni pas in spustila rešilni čoln. Ladja je po tem dogodku nadaljevala potovanje z začetnemu 4 ur. Cebular je v razburkovanem morju vztrajal 3 ure in ½ ter vedno vztrajno plaval. Kljub velikemu naporu je njegovo zdravje popolnoma dobrotljivo. Rešitev je prisila Cebularju kot eidež, saj si revez ni naddelal, da bi se ladja vrnila. Toda je že zgimla v obzorja. Streha in naključje sta hotela, da se je poveljniki dolochi okretni ladjo in despeti točno na kraj nesreč.

STVA U SRBINJAKU
udieni svaki na 14 godina robije

Zennaro je tražilo da budu riješeni, jer da ubojstvo nije dokazano. Sud je nasač jedne i drugoga krivim za ubojstvo bez predomisljaja s oklastom šlo su bili izrazvani i osudilo je svakoga na 14 godina robije i 15 dana затvora. Sustave tega moraju platiti treškove svoga izdavanja i u затvoru kao i otstvari udovici i djeci i plaćanje sudskih troškova u iznosu od 1540 lira.
Za napadak na Tomu Kalcilea bili su riješeni.

INA ROBIJE
Marko Marle iz Marki kod Kaušanara

njega i žene, pa je jedne noći u junu prošle godine navdušio na temu gvezdenim metkom u nameđi da je ubije. Zadnji joj je teške ozljede po glavi razbijši joj ljevo i slomivši joj ljevu ruku. Bila je prenijeta u bolniču i nekoliko dana ostala je na životu. Ima učenjenog rođenja, stari Marle je otišao sam prijaviti se u затvor u Rovinj.

Osuđen je na deset godina i osam mjeseci robije i na tri godine nadzora.

PROIZVODNJA NEGVOZDENIH METALA U ITALIJI NIJE DOSTIGLA IZNOSNE, RPYEDVENE AUTARIJSKIM PLANOM ZA 1938

Metallurgisti donosi:

U talijanskem autarkijskom planu na polju proizvodnje negvozdenih metala, bila je predviđena određena končna početna negvozdenih metala, koja je proizvodnja moguća u Italiji. U listu ušli su: aluminijum, bakar, olovo, cink, kalaj i nikl.

Premra obavljajući podatima, Izvršne postavljenoj planu dalo je tokom 1938 godine slijedeće rezultate (u tonama):

Metali	Predvi- djenje	Stvar- no	+ ili -
Aluminijum	40.000	25.700	- 36%
Bakar	4.000	2.900	- 27%
Olovo	42.000	43.300	+ 3%
Cink	35.000	34.000	- 3%
Kalaj	2.600	300	- 77%
Nikal	2.500	280	- 77%

S obzirom na vrlo male mogućnosti domaćeg proizvodnje bakra, talijanski autarkijski plan za 1939 predviđa je smatranje dodasanih potrošnje od 80.000 tona na svega 36.000 tona godišnje, — s obzirom da se na mjestu bakra primjenje, ugovarajućem iznosu. Lako legure na zraku aluminiju i magneziju, čija je izradu u Italiji u stalnom porastu, i na koju ona raspolaže domaćim sировинama.

NATALE DI ROMA» U KRKU

Zadarski »San Marcos« donosi optužbe danas osuštravaju Hrušu in Krku, talcovača. »Natale di Roma«. Taga danu se u Circolo Italiano di Culturas, sastali se italijani Talijani. Tamošnji vjetnički talijanski pionir Krausz održao je plamen govor, a toga je izveden nekoliko kazališnih koledara, koje su igrali članovi Circola. Naredno su se istakli ovi dilektanti: Ostrogović, Meri, Marušić Marija, Vasilijević, Šerlak. To je Marija i malo baltika Sintić Marcel.

lbanci imaju svu gradjanska prava

Stefan Javoršek: Službene nomine donose de- i zastupnika talijanskog kraljevstva i cara, iščim se stariva na snagu konverzije kojom gradini kraljevine Albanije u Italiji i gradini kraljevine Italije u Albaniji uči- sva gradjanska i politička prava kojih nema na svojem vlastnem području. Pre- tome se Albanci i Talijani sada potpuno

— **A m b r i d g e**. (Pa., USA). — Tu je umrl dne 11. aprila Franc Požega, star 62 let, rojen v Velikem potoku pri Postojni na Notranjskem. Podlegel te pljučnicai. V Ameriki je živel 35 let in v Braziliji 3 leta. Bil je član društev SNP, SSPZ in WBU. Zaposlena ženo, dva sinova in dve hčeri.

— Duluth, (Minnesota, USA). V bolniči leží zelo težko bolan naš roják Anton Valent, doma iz Št. Petra na Krasu.

Gorica. — Eno leto se je skrival pred oblastni Venceslav Nalezinck, ker je bil obsojen na leto dvi zapora zaradi raznih poneverb, ki so znašale preko 5000 hr. V Gorici se je izdajal za imenzirja in opeharil več ljudi.

Goriča. — Na Kala pri Stični pod Črno prsto je umrl posvetnik Lenart Bajžek, po dvanajstih letih star 86 let, znani ditskički mojster. — V Sempsku so pokopali Angelo Stratek, gospodinjo znatne Strukljeve gostilne v Litaku, — V Česniški pri Idriji je umrl Marijan Kokel. — V Starijih na Vipavskem sta umrli soletini Anton Terčel, oče zdajških mojstrov Antona in Rudolfa in 94letna Marija Repič Šivnja.

— Trst. — Malo je manikalo da na prišlo do velike nesreće u kamnolomu Faccanom pod Rasklani hribom. Radi dežja se je zemlja s kamnenim toroljko razbijala, da se je vunula na delavec, ki so delali v starem rovu, ki so ga rabili za šrambo. Zemlja je zaprta vchod in zaslužila delavec. Galilej so knuhni vse resili. Dva delavca 49-letni Andrej Kraljević iz Gropadne in Angel Čerke, star 41 let, iz Škedenja, sta bila teže potrešena, ostala sta pa počutno nis.

— Jonstown, Pennsylvania, USA.
Dne 15 aprila je skočil s cerniawského
vrchu v Pražlích při hřeši Bistriči, mat. 39 let,
pozor! že trapilo so hasič kákušom po dobu, ktorá
krátku nesúre. Je to sajská, ale doba, ktorá
je deňa v pennsylvanských vodnikov. V star-
šom kraju zapísala 88-ročná osoba ne se-
stava, no mi známo, že je iné, ktorí súrodili
v bytach v Bistriči člen SNP. — Isteča
že je umrla Ivánka Štefanová Monierová
stará 52 let, doma v Šebane, Bistriča. Až
dnes učinila, privy s Piotrom Meretzkým,
ak se je mala viesť všetky súťaže po Mereteku
v jednotlivých obciach. Ivánka Antonia Štefanová
je 12 ročné pred dneškom, teda umrla. Bistriča
časť obce držala SNP do 10 let, ktorí v závislosti
est otočok v stáročí od 10 do 27 let.

— René. — S težkimi poškodbami na glavi so pripehali v nemško vo mimo 37-letnega Franca Spačapanja iz René, ki je padel s kočesa.

— T r s t . — V bohotršnem je umrl ne-
manec, ki so ga nash pre duc, v avori-
ju neke hiše težko ranjene. Ker ni imel
vsih dokumentov se je policija poslužila
vrstnih odtkov in tako ugotovila, da je to
Jelen Jozef Šimončič, ki je pred kratkim
odruščen iz Kazalnice, kjer ve prese-
de let.

— Trst. — Matilda Lesajčevi iz Ro-
de se je učenadoma ponračil um. Odpe-
li so jo v umroholnico pri Sv. Ivanu.

— »Financial News« javlja, da pred-
te pregovori izmedju Rima in Pariza
in da si Francuzi pripravljajo izložiti Tall-

— Između protektorata Češke i Ma-
venske te Sudetskih krajeva, odnosno
čemačke, potrebna je bila dozvola za
tntički promet samo putnica. Sad je
treban vizum, a osim toga i po-
vana dozvola redarstva.

— Šef njemačkog generalštaba von
auchitsch bio je primljen za svog
daničeg boravka u Rimu od kralja
pretsjednika vlade Mussolinija. Iz
na polazi u Tripolis, gdje će izvršiti
atu talijansku vojsku.

otru talijanskih kolonijalnih snaga.

PREGLED DOVOLJENJ ZA ZAPOSLJITEV

Opozorjamo vse emigrante, ki imajo obljena za zapošlitev modre barve (tudi zanimanja), da ih morajo v mesecu maja dati na pregled potrdilo (evidenčiranje) policijski asti, kjer te ni sresemu načelušči ali v temenu glavarstvu. Izveta so samo dovoljenja, ki so bila izdana v letu. Opozorjamo, da dovoljenja, imajo potrdila oblasti za vsako leto, veljavna. Pregled ni vezan z nika-

